

Геніальний хлопець

Леонід Чернов

До вокзалу великого південного міста підлетів поїзд.

З останнього зеленого вагона вилізла чудна незграбна постать і, безтурботно посвистуючи, повільно попхалася до центру міста.

Чудна постать в англійському пальті, в кишені якого привабливо шелестіли три червінці, була не ким іншим, як поетом Миколою Струком.

Метою його приїзду до незнайомого міста було, за його власними словами, "дослідження новонайденої країни і вивчення вдачі та звичаїв тубільців".

У кабінеті редактора однієї з газет він застав самого редактора за звичайним редакторським заняттям: редактор з усієї сили розпікав молодого, недосвідченого в газетних штуковинах секретаря.

- У нас все занято! - гаркнув редактор, помітивши Струка. Постійної роботи нема.

- Чекайте, - встряв недосвідчений секретар. - Наш передовик Ількін перевантажений трьома посадами. Можливо, що...

- Нічого не "можливо"! - суворо перебив редактор. - Ідькін має двох жінок і п'ять душ дітей. Але... - виразно звернувся редактор до Струка, - ви можете писати статті.

- Надрукуєте?

- Залежно від якості. Бувайте.

Редактор другої газети ласкаво сказав:

- У нас штат переповнений. Але ви можете...

- Писати статті? - гречно запитав Струк. - Так? А у вашого завробвідділом шість душ дітей, чи не правда?

- Звідки ви знаєте?

- Так. Досвід. До побачення.

- Всього кращого. Приносьте рукопис. Залежно від якості...

За десять хвилин Струк без докладу влетів до кабінету редактора третьої газети, впав у фотель і швидко проговорив:

- У вас постійної роботи нема, у завлітвідділом - сім душ дітей, але я можу писати статті, чи не так? До побачення... Днями занесу рукопис. Знаю-знаю: залежно від якості...

В кишені поетовій шелестіли два червінці, а на дворі стояли теплі дні золотої сонячної осені. Ці обставини були причиною того, що писання статей здалося Струкові ділом не таким уже спішним. Надряпавши заголовок і дуже від того зголоднівши, він побіг до ресторану.

По дорозі, прислухаючись до бурчання порожнього шлунка, він постановив, що по обіді пора взятися до роботи.

Однак після першої страви він неясно відчув, що поспішати, власне кажучи, нема

чого. Після жареного індика його творчий запал випаривсь, як крапля води, що впала на гарячу плиту.

Поет попхався на бульвар і, розсівшись на лаві, до самого вечора посміхався ласкавому сонцю і блакитному небу.

Ранком він прокинувся від чуття легкості в шлунку.

Він кинувся до столу, написав вісімнадцять рядків і полетів до кав'ярні, твердо постановивши після сніданку дописати решту чотириста вісімдесят два рядки. Але після гарячих піріжків і кави він раптом відчув потяг обдивитись вітрини і не втримався від спокуси.

Наприкінці тижня були готові дві статті. Редактори в окулярах попрохали завітати за два тижні й негайно жбурнули статті в кошики з гримасами жаху й огидливості.

А поет тинявся по сонячних вулицях, посміхався, пунктуально обідав і дивився на море. В перервах між виконанням своїх професійних обов'язків він складав візити редакторам. Він приносив їм свої нечувано бездарні статті, зроблені між сніданком та обідом, коли шлунок був напівпорожній. Редактори скаженіли при одній згадці імені поета, прохали його завітати через два-три роки, а всі редакційні столи були вкриті неприйнятими рукописами поета.

А автор шелестів останнім півчервінцем, обідав, тинявся, посвистуючи, по золотих бульварах, роздумував про дредноути на Дніпрі і весь розтоплювався в ласкавому осінньому сонці...

Упав сніг. Нахмурилось і посіріло небо. Півчервінець розлетівся, як люстро, що його пустили з поверху на брук.

Склянка вина і жарена качка здавалися Струкові останньою мірою земних бажань. Тремтячи від холоду і сякаючись "Научными записками Варшавского университета", він взявся за статтю.

На другий день три редакції одночасно одержали три рукописи. Три редактори в своїх кабінетах у різних кінцях міста майже одночасно підстрибнули від задоволення в своїх шкіряних фотелях.

- Та це ж геній! Ви тільки послухайте, яке вміння підійти до теми, схопити суть! Тільки от прізвища нема. Розшукати його! Розшукати за всяку ціну!

Статті було надруковано. В "Поштовій скриньці" стояло: "Автора статті "Про вплив шестивершкової оранки на цукровитість буряків" прохаємо завітати до редакції".

Помітивши в загальній кімнаті обдрипану постать поета, редактор нахмурився, пробурчав:

- Не підійшло. Зайдіть через три роки.

І спробував утекти.

Струк сунув до редакторського носа відповідь у "Поштовій скриньці":

- А це що?

- Це не до вас. Це до того геніального товариша, що...

Поет показав пальцем на свій живіт:

– Я. Це я. Розумієте?

Редактор присів, побіг до бухгалтера і блискавично надряпав: "27 карбованців". Давши урочисту обіцянку "приготувати на післязавтра фундаментальну статтю", Струк зник.

Творчий запал Струка продовжувався до свинячих відбивних і доброї склянки пива в першорядному ресторані. Далі йому здалося, що нова п'єса в Театрі примітивних конструкцій незрівнянно більше гармонізує з його настроєм, ніж вивіз сибірського масла до Норвегії.

Одержавши другого тижня розкуйовджену статтю, редактор соромливо почухав ніс і наказав сторожеві гнати в шию цього голодранця, якщо він матиме нахабство з'явитися за гонораром.

Іще через тиждень три редакції послідовно викинули давно не голеного товариша надзвичайно голодного вигляду. Струк прибіг додому і, тяжко зітхаючи від нестерпучої порожнечі в шлункові, рвучко вхопився за перо.

"Перспективи розвитку металургійної промисловости в наступному році..." – надряпав він задубілою від холоду рукою.

Статтю було вміщено у недільному числі газети, і вона звернула на себе увагу центру. Редактор провінційної газети дістав від центрального органа товариського листа з проханням переговорити з автором статті про умови його співробітництва в столичній газеті.

"Геніальний хлопець! – писав у відповідь провінційний редактор. – Я перебалакаю з ним, і він приїде до вас. Тільки заздалегідь пишу вам спосіб уживання цієї людини: *тримайте його напівголодним, платіть гроші невеликими порціями, аби він тільки не подох з голоду. В противнім разі – на третій день ви виженете його за бездарність...*"

Власне кажучи, на цьому можна було б і закінчити оповідання.

Авторові лишається тільки додати, що коли б перед ним стояло зараз блюдо з жареною качкою зі сливовою підливою, світ ніколи не побачив би цього оповідання з тієї простої причини, що його ніколи не було б написано.

("Всесвіт", № 13, 1928)